No. 16. 1846.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

TE ZEGELEN 1½

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dingsdags, Donderdags en Zaturdags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 3,00; voor de buitensteden *f* 3,50; franco door het geheele Rijk.
Brieven, *Gelden*, enz., FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DINGSDAG, 4 AUGUSTUS.

Advertentien van acht regels en daar beneden worden tegen *f* 1,75 geplaatst; meer dan acht regels tegen 20 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 30 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 3 Augustus.

Het onderwijs is een der vraagpunten, die de toekomst der staten in zich bevatten. Een vrijzinnig volk, dat gebukt gaat onder een gouvernements-onderwijs-monopolie, loopt met rassche schreden het tijdstip te gemoet, dat het den fieren nek zal buigen onder de hand van een despoot. Draagt een monopoliserend soldaat de schoolplak, dan zal hij het koningrijk hervormen tot een legerkamp. Zelfs een godsdienstig land, indien het de opvoeding ziet toevertrouwd, aan het monopolie van onchristelijke leerstellingen, zal uit het opkomend geslacht ongodisten en koningsmoorders vormen. Het onderwijs met één woord is een hefboom, om een volk te brengen tot hetgeen hij, die hem bezigt, er van maken wil.

Het is dus der moeite waardig, een oogenblik stil te staan bij hetgeen in Frankrijk door de Katholijken gedaan wordt, om zich te onttrekken aan de klaauwen van de het gansch onderwijs omvattende Universiteit. Het is van des te meer belang, omdat het onderwijs ten onzent insgelijks aan een vijandig monopolie is onderworpen.

De Keizer der Franschen, wiens scheppend vernuft het instinkt had der groote zaken, bragt eene universiteit tot stand, welke het gansche onderwijs van het geheele land plooide naar de nukken van een' man. Die man was hij zelf. Hij gaf hem geenen godsdienstigen grondslag, omdat hij teregt begrepen had, dat het gezag, indien het niet wordt gesanctionneerd door de gebiedende stem van het geweten, geene duurzame waarborgen heeft van de ondergeschiktheid van het volk.

Dan, toen na 's Keizers val, de restauratie niet magtig genoeg was, om de kwade passiën te bedwingen, toen sloop langzamerhand een andere geest in de Universiteit. En hoezeer de restauratie godsdienstige neigingen had, werd zij er, door de haar bevechtende partijen ongevoelig toe gebragt, te gedoogen, dat de godsdienstige grondslag van het onderwijs door eenen wijsgeerigen vervangen werd. Zij werd letterlijk verschalkt.

De omwenteling van 1830 zette het aangevangen werk de kroon op. De leeraarstoelen werden tribune's van ongeloof, en aan de jongelingschap, de bloem van Frankrijk, werd geleeraard, dat het Katholicisme versleten was.

De gemoederen der Katholijken, die inmiddels waren opgewekt uit hunne moedeloosheid, waren niet weinig verontrust, toen hun dat schandelijk onderwijs werd kenbaar gemaakt, en het hun bleek, dat er voor hen niets over was, dan of wel hunne kinderen aan het onderwijs te onttrekken, of hen prijs te geven aan het ongeloof.

Een drietal Bisschoppen trad openlijk in het strijdperk. De *Univers*, die zich sinds jaren lang had gewijd aan dat vraagpunt, werd het middelpunt van dien kamp, die weldra op het terrein der wetgeving werd overgebragt. De edele graaf de Montalembert bepleitte haar het eerst in de kamer der Pairs. Zijne buitengewone welsprekendheid mogt de bewondering der vergadering uitlokken. Slechts drie leden ondersteunden zijne meening. In de kamer der gedeputeerden was de heer de Carné niet gelukkiger. Ook hij stond bijna alleen. Welwillende aanhooring viel hem ten deel; maar dat was alles.

Intusschen was de minister van openbaar onderwijs verbitterd; de leden der universiteit waren opgewonden, en alle kwaden passiën van het rijk in beweging gebragt. Genoegzaam de gansche dagbladpers leende hare kolommen aan de verguizing der Katholijken. Sue schreef zijnen afschuwlijken roman, middelerwijl Thiers zijn berucht rapport opstelde. De regtbanken werden ingeroepen, om de Katholijke schrijvers te veroordeelen, en zij veroordeelden onschuldigen; de raad van state, vergaderd, om de mandementen van Katholijke Bisschoppen te onderzoeken, vormde zich tot een concilie van ongodisten, waaronder zich misschien ook Israëlieten en Protestanten bevonden; zij waren de beoordeelaars en bestraffers van de kerkelijke handeling van een Katholijk Bisschop; en de regering, in plaats van toe te geven aan de vorderingen der te regt beangstigde Katholijken, haalde inmiddels de banden van het monopolie nog grievender toe.

Moest de zaak niet verloren schijnen? Integendeel zij was gewonnen. De woede, waarmede men de Katholijken bestreed, was een bewijs van de zwakheid hunner vijanden. De talrijkheid, de magt, het aanzien van die vijanden was niet berekend om op te wegen tegen het wapen der openbaarheid gebezigd tot verdediging van het regt.

In plaats dat de Katholijken, hoe nietig in getal, terugdeinsden, breidden zij den strijd uit; zij streden niet alleen meer voor de vrijheid van het onderwijs, zij voegden daarbij de volkomene vrijheid der Kerk. In minder dan een half jaar tijds, traden meer dan dertig Bisschoppen op, om openlijk door middel der dagbladen verslag te geven van hetgene zij gedaan hadden ter bekoming dier vrijheden; en weldra werd de strijd algemeen.

Het gouvernement week terug voor zulk eenparig en krachtig verzet, en de heer Guizot beloofde beterschap.

Edoch daarmede is de strijd niet gewonnen. Eene wet heeft de toestemming der wetgevende kamers noodig. Dat deze in Frankrijk der vrijheid niet gunstig zijn, dat hebben wij gezien. Er bleef dan nog de moeijelijke taak, om den geest dier kamers of wel het personeel te veranderen; ook daarvoor deinsden eenige weinige moedige Katholijken niet terug.

De graaf de Montalembert, dien wij altijd aan de spits vinden van hen, welke zich edelmoedig wijden aan de verdediging van het verdrukte regt, vormde met eenige anderen een comité, belast met de zorg, om de Katholijken tot de kies-collegiën op te roepen. Zij hadden twee moeijelijkheden te overwinnen. Vooreerst de Katholijken, die zich nooit hadden gewaagd op het veld der verkiezingen, uit hunne huisselijke rust te roepen, om ze te werpen te midden der schandelijkste passiën, die zich in de collegiën hartstogtelijk bestrijden; en ten tweede diegene der Katholijken, die zich aan politieke partijen hadden aangesloten, daarvan af te trekken, om ze te doen stemmen, misschien voor eenen vijandigen candidaat, mits hij de verpligting op zich nam, de vrijheid van het onderwijs en van de godsdienst te verdedigen.

Zij treden nu voor den eersten keer in het groot, algemeen strijdperk. En de eerste proefneming is reeds zoo gelukkig in resultaten, dat zij alle verwachting overtreft. De Katholijken zijn verre van allen te hebben beantwoord aan de oproeping, hun in het belang hunner dierbaarste beginselen gedaan. En toch zij, welke zich hebben aangesloten aan het comité, om alleen hunne stem te geven aan hem, die, ongeacht tot welke partij hij behoore, zich verbindt, om als verdediger der door de Katholijken grondwettig opgevorderde vrijheden zich te stellen, zij hebben eenen indruk gemaakt, welke in alle staatspartijen is gevoeld. Zij hebben het zoover gebragt, dat het *Journal des Débats* en de *Constitutionnel*, de twee groote voorvechters van de Universiteit, hunne candidaten dulden niet slechts, maar verdedigen, al is het, dat zij zich hebben verbonden tot voormelde verpligting, — wat zij zich wederzijds tot schande toerekenen en verwijten.

Intusschen het is nog slechts eene proefneming. Maar zij zal een tweeledig den Katholijken nuttig gevolg hebben. Zij zal hen aansporen, dezen ingeslagen weg te volgen, en daartoe zelfs de vreesachtige achterblijvers uitlokken. En ten anderen, zij zal de staatkundige partijen vrees inboezemen, en hen noodzaken de Katholijken te ontzien, zoo niet tot vriend te maken.

Onder zulke omstandigheden kan het niet uitblijven, of de Katholijken moeten hun doel bereiken.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

AMSTERDAM, 3 Augustus.

Naar aanleiding van een verhaal, voorkomende in de *Breslauer Zeitung*, geeft het *Handelsblad* van den 3 Augustus (2de editie) een verslag, getooid met boert en jokkernij en met kennelijke toespelingen op de priesterschap, als op de ontwerpers van het geesteloos maar opruijend boerenbedrog, — een verslag van eene verschijning van den Zaligmaker en zijne H. Moeder op een der torens van het door de Oostenrijksche troepen bezette kasteel te Krakau. Wat er van de zaak zij, blijve in het midden: alleen willen wij niet onopgemerkt laten, dat dit verslag alweêr ten blijke kan strekken van de voorliefde, waarmede het *Handelsblad* datgene, wat den Katholijken aanstoot kan geven, opdischt aan zijne lezers, en ten blijke vervolgens, van de scherpzinnigheid, waarmede het *Handelsblad*, den Katholijken onaangename, verklaringen weet in te kleeden, daar, waar eene listig gesponnen verklaring evenmin te pas kwam, als voor de zoogenaamde, nog niet vergeten spook-geschiedenis op de Oude Schans alhier.

Naar wij vernemen, blijft er thans geen twijfel over, of de aanzienlijke suikerfabriek der heeren Rupe en Comp, welke nu bijna een jaar geleden eene prooi der vlammen is geworden, zal weêr op eenen niet minderen schaal, dan de door den brand vernielde, worden opgebouwd. Het terrein, waar de vorige fabriek stond, zal echter niet tot dat einde worden aangewend: de fabriek zal opgetrokken worden in den omtrek van het Werkhuis. Niemand, die deze verplaatsing niet zal goedkeuren. Een van de schoonste gedeelten der stad blijft van de nabuurschap van werkplaatsen verschoond, wier onverpoosd gedruisch en wier walm en rookkolommen hare nabijheid niet zeer wenschelijk maakten; terwijl zij in dat gedeelte der stad, waarheên zij zullen overgebragt worden, nieuwe tier en leven kunnen verwekken. Men verzekert, dat het ontwerpen en vervaardigen der teekeningen, enz., opgedragen is geweest aan onzen voortreffelijken architect, den heer E. S. Heyninex, welke tevens met het opper-toezigt over de werkzaamheden belast zal zijn. Men heeft het regt, zich met het vooruitzigt op een grootsch gewrocht te meer voor onze stad te mogen vleijen.

Middelerwijl de officiëele bladen in ons land het diepst stilzwijgen bewaren over den inhoud van het gesloten tractaat tusschen Nederland en België, geven de dagbladen van België allerlei mededeelingen. De *Emancipation* is daarin het uitvoerigst. Wij zullen in het kort geven, wat zij daaromtrent meldt.

België heeft moeten toestaan verlagingen van het regt op versche en zoute visch, haring, vee, en de exceptie moeten herstellen van 7 millioenen kil. Java koffij. Verder zouden de Ned. schepen, welke tabak uit de

Vereenigde Staten invoeren, per Ned. Entrepôt, gelijk staan met de vreemde schepen invoerende uit het land van productie.

Nederland integendeel zou verleenen gunstiger scheepvaartbepalingen, verlaging van invoerregten op Manufacturen, en eene concessie, om uit Java uit te voeren eene hoeveelheid van koloniale producten op bijna gelijken voet als de Nederlandsche schepen.

Z. M. de Koning heeft zich ll. Vrijdag naar Schiedam begeven, en aldaar met groote plegtigheid den eersten steen gelegd van de brug over de Schie voor den Holl. Spoorweg aldaar.

— Zaturdag namiddag is de Koning alhier aangekomen en onmiddellijk naar Soestdijk doorgereisd; gisteren avond keerde Z. M., vergezeld van Z. K. H. den Prins van Oranje, langs denzelfden weg naar de residentie terug. De Koning wordt heden avond, na afloop van den wedren bij Scheveningen, hier terug verwacht.

— Den heer Grave tot Westerholt en Gijsenberg is door Z. M. vergunning verleend tot het aannemen en dragen der versierselen van de koninklijke militaire Christus-Orde, hem door de Koningin van Portugal geschonken.

HELDER, 2 Augustus. De verandering in de temperatuur der lucht is op dit oogenblik aanmerkelijk, en zoo, dat ik mij niet kan onthouden, de opmerkzaamheid daarop te vestigen. Ik ben in het bezit van eenen naauwkeurig werkenden *Thermometer*, welken ik vroeger vergeleken heb met dien der Academie te Leiden. Ten half twee (na den middag) heb ik het kwik tot de aanmerkelijke hoogte van 91° fahrenheit zien klimmen; maar daarna, bij eene plotselinge omwending van den wind, zien dalen, in den tijd van slechts één uur, tot op 81° f.

Wanneer het belangrijk genoeg geacht wordt, dit te berigten, kunt UEd. het vermelden; en zoo ik UEd. in dit opzigt van dienst kan zijn, wil ik volgaarne bij buitengewone hitte of koude aan den Helder uw waarnemer wezen. Mijn Thermometer hangt vrij, in de schaduw, en tusschen alle groote waters in.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 29 Julij. Heden vierde de hoofdstad den verjaardag van onze omwenteling in 1830. De volksspelen in de Elizeesche velden, hadden eene menigte volks op den been gebragt.

Des avonds ten half acht, op het oogenblik dat Z. M., vergezeld van de Koningin en de koninklijke familie, zich, te midden van de levendige toejuiching des volks, op het balkon der Tuillerien vertoonde om het concert te hooren, werden twee pistoolschoten op den Koning gelost. Z. M. werd echter niet getroffen.

Het *Journal des Débats*, dezen nieuwen aanslag mededeelende, drukt zich deswege in de volgende bewoordingen uit:

»Neen, Frankrijk zal niet kunnen gelooven, dat het mogelijk is, dat zulk een gruwelstuk nog eens werd bedreven, en echter is het de waarheid.

Men heeft dezen avond op den Koning geschoten.

De zigtbare bescherming der Voorzienigheid, die met de hardnekkige woede der moordenaars den spot drijft, heeft echter heden voor de zevende maal het leven gespaard, hetwelk Frankrijk zoo dierbaar is en bij welks behoud het zoo veel belang heeft.

De Koning is niet getroffen, noch iemand van hen, die hem omgaven."

Zie hier de bijzonderheden, welke aangaande deze onbegrijpelijke poging worden medegedeeld:

De Koning, wiens verwonderlijke onverschrokkenheid zich nu evenmin als bij zoo veel andere soortgelijke gelegenheden verloochend heeft, stelde de Koningin en de Prinsessen gerust en vertoonde zich aan het publiek om het wegens het onheil, dat het vreesde, gerust te stellen; vervolgens gaf Z. M. last tot het voortzetten van het concert. De Koningin had even als de Koning, het schot zien afgaan. Terstond wierp zij zich in de armen des Konings, als wilde zij Z. M. tot een schild verstrekken.

De twee pistoolschoten waren door denzelfde persoon gelost. De moordenaar werd terstond in hechtenis genomen door den policiedienaar Legros en een tamboer-majoor der linietroepen; hij bood niet den minsten tegenstand.

Hij werd terstond in het verhoor gebragt en verklaarde, dat hij Joseph Henry heette; hij is een en vijftig jaar oud en van beroep fabriekant van gepolijst stalen voorwerpen. Men heeft in zijne woning huiszoeking gedaan.

Hij heeft zijne misdaad beleden en de pistolen, welke tot de uitvoering van zijnen aanslag gediend hebben, als de zijne erkend.

Overigens schijnt hij met dit voornemen reeds sinds lang bezield te zijn geweest, want hij heeft verklaard, dat hij het den eersten Julij had willen ten uitvoer brengen, op welken dag hij de wacht had aan de Tuilleries.

Joseph Henry is klein van gestalte en vrij tenger van ligchaamsbouw, hij was zeer net, zelfs eenigzins elegant gekleed. Hij had eene waarde van 140 francs in goudgeld op zijn zak.

De Koning is na het bijwonen van den kabinetsraad naar het kasteel van Neuilly teruggekeerd en zal morgen naar Eu vertrekken.

Het *Journal des Débats* voegt hier in zijn volgend nommer aan toe:

»Wij vernemen dezen morgen, dat op het oogenblik dat de moordenaar op den Koning schoot, vier jonge lieden, die aan de tegenovergestelde zijde van den tuin stonden, beleedigende woorden tegen den persoon des Konings uitten en het volk rondom hen heen trachten op te ruijen. Zij zijn alle vier in hechtenis genomen en ter beschikking van de justitie gesteld."

De heer de Saint-Didier, procureur des Konings, den zegelbewaarder en de heer Bresson, advokaat generaal, hebben den moordenaar een verhoor doen ondergaan. Hij schijnt van een zachtmoedig karakter te zijn; na den dood zijner vrouw, bij welke hij twee zonen verwekte, schijnen zijne zaken zeer verachterd te zijn, ofschoon hij nog met ruim twintig knechts werkte. Een tweede huwelijk met eene vrouw van een aanzienlijk vermogen was hem mislukt; hij was, zeide hij, het leven moede, doch daar hem de moed ontbrak, om zelf eene hand aan zijn leven te slaan, verkoos hij den weg der guillotine.

De pistolen, waarvan hij zich bediend heeft, waren slechts zakpistooltjes van het kleinste soort, zoodat de kogels naauwelijks den voet van het paleis der Tuillerien konden bereiken. De moordenaar stond in het voor het publiek bestemde gedeelte van den tuin, op een afstand van ongeveer 100 passen van den voet van het paleis.

Wij eindigen met de volgende hoogstbelangrijke woorden van een Parijsch dagblad:

»Nogmaals heeft men een aanslag op het leven des Konings gewaagd, en nogmaals heeft God de misdadige plannen verijdeld. Wij zeggen er Gode dank voor, en bidden Hem, dat die vreesselijke lessen voor niemand mogen verloren gaan. Moge de goedertierene volharding der Voorzienigheid eindelijk de schandelijke volharding der moordenaars ontmoedigen. Mogen zulke wenken, dubbel verschrikkelijk wegens hunnen aard en hunne herhaling, eenerzijds de maatschappij inlichten wegens de kwalen, die zij verbergt, en van den anderen kant de schatting van dankbaarheid verwerven, die zij zoo zeer verdienen."

— 1 Augustus. Heden zijn de algemeene verkiezingen aangevangen.

Er is te Parijs op dit oogenblik bijna geen spraak meer over den moordaanslag tegen den Koning gepleegd. Nooit zal eene zoo misdadige poging zoo weinig de publieke aandacht hebben geboeid. De dagbladen wijden naauwelijks eenige zinsneden aan den koningsmoorder. Verder geen woord over de zaak.

Integendeel, de bevolking, die op den weg liep van Parijs naar Eu, heeft op den doortogt van de koninklijke familie overal de meeste belangstelling getoond; van heinde en verre kwam zij toegeloopen om, langs den weg geschaard, luide kreten van vreugde en dankzegging te uiten.

ENGELAND.

LONDEN, 1 Augustus. De tijdingen van Noord-Amerika ontvangen, loopen tot den 11 Julij. De Secretaris der Thesaurie heeft een rondgaanden brief bekend gemaakt aan de beambten der indirecte belasting om hen uit te noodigen, zich tegen de afzendingen uit de havens der Vereenigde Staten naar die van Mexico te verzetten. Het schijnt dat het bombardement van St. Jan d'Ulloa bepaald is.

De *Times* verzekert, volgens een brief uit Washington, dat het Amerikaansch escader van Oceanië bevel heeft ontvangen, zich van de haven San Francisco in Californië meester te maken.

— De jongste berigten van de Kaap de Goede Hoop zijn voortdurend zeer ongunstig. De Kaffers hebben nieuwe rooftogten gedaan; een zeer beduidend transport, waarvan zij de manschappen, die het begeleidden, hebben vermoord, is in hunne handen gevallen. In het noorden der volkplanting is de ontsteltenis ten top gestegen.

— De beslissing van de suikerkwestie wordt hier als zoo zeker beschouwd, dat de kooplieden, die op de West-Indiën handel drijven, naar aanleiding daarvan hunne maatregelen beginnen te nemen. Men spreekt, zegt de *Globe*, van den staat van verlatenheid der plantaadjen in Amerika, doch er bestaan in het moederland nog toereikende kapitalen en genoegzame ondernemingsgeest om de plantaadjen over te nemen, die door hunne eigenaren mogten verlaten zijn.

— In den boezem der repeal-vereeniging is eene zeer betreurenswaardige scheuring voorgevallen. Deze is ontstaan ten gevolge van een brief, waarin de heer O'Connell het gedrag en de stellingen van het »jonge Ierland" afkeurt. De heer O'Brien heeft verklaard, dat hij met de leer dier partij eenigermate instemde. Hieruit is een strijd geboren, die, echter, naar men hoopt, spoedig zal worden bijgelegd, en alzoo geene nadeelige gevolgen voor Ierland zal hebben.

De heer J. O'Connell voer namelijk met eenige heviglie uit tegen de denkwijze van sommige lieden, die, eve als de partij van »het jonge Ierland" de physieke krach aanwezen als een middel tot bevrijding en zeide, dat e niet langer iets gemeens kon bestaan tusschen die perso nen en hem en zijne vrienden, die slechts vredelievend en constitutionnele middelen willen te baat nemen, om de intrekking der unie te verkrijgen. De heer O'Connell zeide vervolgens, dat zijn vader zich voorstelde, dien aangaande het volk van Ierland een adres aan te bieden.

De heer O'Brien heeft daarop zijn gevoelen verdedigd en ten slotte gezegd, dat hij het gedrag van het comit hierin afkeurde, dat het geene kandidaten, tot de repeale behoorende, aan de Whigs had tegenovergesteld, die zich in de Iersche collegien hebben aangemeld om herkozen te worden. Na een kort antwoord van den heer J. O'Connell is de vergadering uiteen gegaan, zonder tot een be sluit te zijn gekomen. De rente der repeal beloopt deze week slechts 80 *L St.*

De discussie is in de zitting van den volgenden da voortgezet. De heer Meager, uitgever van het dagbla *the Nation*, de heer Smith O'Brien en een ander redenaa tot de partij van het jonge Ierland behoorende, hebben op nieuw het sijstema van het physieke vermogen me kracht verdedigd, als het eenig middel om in zeke omstandigheden de onderdrukking te keer te gaan. N de redevoering van den heer Meagher, verklaarde de hee J. O'Connell, die zijn vader in het beheer der debatten der repeal-vereeniging vervangt, dat hij na het prediken van zulk eene leer door dien spreker, het zijn pli achtte, een krachtigen maatregel te nemen.

De taal van den heer Meagher, zeide hij, mag in deze vergadering niet worden aangehoord. De repeal vereeniging moet hare bemoeijingen staken of de hee Meagher moet voor zijn lidmaatschap bedanken. Me moet een van beide kiezen (*luide kreten: Ja! Neen handgeklap, gemor.*) Indien de vereeniging dit m eens is, dan moet zulks geschieden. In alle geval is h zeker, dat de heer Meagher en ik niet beide leden d vereeniging kunnen zijn. (*nieuwe en nog luider krete de verwarring is ten top.*) De heer Smith O'Brie staat op en bevestigt de woorden van den heer Meag Het strekt mij tot genoegen, zeide hij ten slotte, dat de gelegenheid heb, mijne afkeuring te kennen te geve over de handelingen, welke het verlies van een zoo ach tingswaardig lid als de heer Maegher zullen ten gevolg hebben.

De heer J. O'Connell vervolgt verder en zegt, dat indien de vereeniging het door hem voorgestelde beslu niet goedkeurt, zij even goed andere maatregelen ka nemen en zich een ander opperhoofd van verkiezen.

Deze woorden werden vrij lang door een daverend handgeklap en door de kreten: O'Connell voor altijd leve O'Connell! beantwoord. Toen verlieten de heer Smit O'Brien en de overige leden van de partij »het jong Ierland" hunne plaats en verlieten de zaal, te kennen ge vende, dat zij ophielden aan de repeal-vereeniging dee te nemen. Na dit gebeurde hernam de heer J. O'Connell het woord om het gemis van een man als den hee Smith O'Brien te betreuren.

De vereeniging, zeide hij ten slotte, zal Maanda weder bijeenkomen, en ik hoop, dat mijn vader d wond zal kunnen heelen, welke Ierland heeft ontvangen. Daarop is de vergadering onder hevige gemoedsaandoe ningen uiteen gegaan.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 30 Julij. Pruissen ziet zich hoe langer ho meer genoodzaakt, de onaangename gevolgen van he volks-rationalismus te ondervinden. De Synode, ha beraadslagingen vervolgende *over den eed*, heeft moete erkennen, dat de eed, die door de regtbanken word gevorderd, gewoonlijk in godslastering is ontaard. T bewijze hiervan wordt aangevoerd het bestaan van ee genootschap, hetwelk reeds herhaaldelijk in regten be trokken is geweest over het misdadig gebruik, dat h van den eed gemaakt heeft.

— Volgens berigten uit Maagdenburg, zijn de Ron gianen aldaar zeer in verval. De meeste landlieden va die secte zijn het gedurig geven van bijdragen moede en verlaten dezelve, terwijl anderen de hulp van Pro testantsche predikanten inroepen.

— Men schrijft uit Aken: De beroemde plegtigheid va Trier schijnt zich voor onze stad te zullen herhalen. W beleven nog slechts den derden dag van de tentoonstel ling onzer heilige reliquien, en reeds stroomen talrijk processien onze muren binnen. Eene groote menig godvruchtige bedevaartgangers komt insgelijks door mid del van den spoorweg van de verst afgelegene streke herwaarts.

HERTOGDOM BRUNSWIJK. — Alhier heeft deze dagen eene gebeurtenis plaats gehad, welke in de con stitutionnele geschiedenis zal worden opgeteekend.

De vorst had de staten ontbonden, en op eigen geza afgekondigd en executoir verklaard het budjet van ont vangsten en uitgaven. Maar de president van de per manente commissie heeft gebruik gemaakt van een

voorregt, en de staten-vergadering bijeengeroepen, insgelijks op eigen gezag, zonder daartoe de toestemming van den hertog te hebben gevraagd.

De Groothertog van Hessen heeft dezer dagen aan de Hoofdkerk van Maintz, twee overschoone geschilderde kerkvensters geschonken, welke geplaatst zullen worden ter wederzijde van dat, hetwelk reeds achter in het koor van dat antieke en trotsche kerkgebouw prijkt. De Katholijken erkennen in dit geschenk een bewijs van welwillendheid van hunnen vorst jegens dat zoo getrouw gedeelte zijner onderdanen.

MUNCHEN, 22 Julij. Zoo even ontvangen wij van Weenen de tijding, dat het Oostenrijksch gouvernement bepaald heeft, om met den meesten spoed een spoorweg van die hoofdstad naar Salzburg aan te leggen, en terstond heeft onze regering van haren kant besloten tot het leggen van eenen weg van Munchen naar Salzburg. Deze beide tijdingen zijn met eene ware geestdrift ontvangen, want door middel dier bedoelde spoorweglinie zal Munchen zich in het groote spoorweg-net begrepen zien, hetwelk de Adriatische zee met de Oostzee zal vereenigen.

De Koning heeft besloten, dat aan het einde van de Brienne-straat te Munchen zuilengangen zouden vervaardigd worden, gelijk aan de propylæën, die naar de Acropolis van Athene geleidden, en waarvan nog belangrijke bouwvallen aanwezig zijn. Die zuilengangen zullen het heerlijke plein van St. Gulielmus aan die zijde omsluiten, alwaar de hoofdkerk St. Bonifacius, de glyptotheek of het museum van beeldhouwkunst, en de zaal der tentoonstellingen van schoone kunsten en nijverheid zich bevinden. De beroemde bouwkundige, de heer von Klenze, de ontwerper der glyptotheek en der St. Lodewijks-kerk, is door Z. M. met het bouwen der propylæën van Munchen belast.

— De door haar ijver verdienstelijke vereeniging van missionarissen van de orde der Benedictijnen, die zich naar de Vereenigde Staten begeven, om er het eerste Benedictijner klooster te stichten, bestaat uit haar hoofd en stichter, den Eerw. P. Bonifacius Wimmer en P. Max. Gaertner, twee theologanten, vier scholastieken en vijf en twintig handwerkslieden. Die vereeniging zal den 25 e. k. naar hare bestemming, St. Joseph in Pennsylvanië, vertrekken. Den vorigen dag zullen die Evangelische werklieden in den wijngaard des Heeren gezamenlijk eene plegtige mis bijeenwonen, welke door Mgr. Reisach, coadjutor van Munchen, zal worden opgedragen, om den goddelijken zegen over hunne vrome onderneming af te smeeken.

WEENEN. 30 Julij. Men verzekert, dat het Oostenrijksch gouvernement het plan beraamd heeft, om de rivier de Po, door middel eener spoorweg-linie, met de Donau te vereenigen. Deze belangrijke weg zou in Lombardije een aanvang nemen, en dwars door de Alpen van Tyrol, langs de voornaamste steden des lands, als Trente, Botzen en Innspruck, tot Brennau loopen. De uitvoering van dit reusachtig plan zal met zoo ontzaggelijke moeijelijkheden te kampen hebben, dat men die schier voor onmogelijk zou houden, indien de spoorweg van Weenen naar Triest niet het onbetwistbaar bewijs opleverde, dat zelfs de Alpen voor het menschelijk vernuft moeten zwichten.

De Staten van het Hertogdom Sleeswijk, te Itzehoe vergaderd, hebben in hunne zitting van den 24 Julij een adres aangenomen, waarbij zij tegen den open brief des Konings van Denemarken, betrekkelijk de erfopvolging der Duitsche hertogdommen, protesteren. De Staten sommen daarin tevens al hunne grieven tegen Denemarken op.

ITALIE.

ROME, 20 Julij. Op het oogenblik, dat ik den brief sloot, dien ik u eergisteren, den 18den, schreef, was de geheele stad verlicht. Het vreugdebetoon van den vorigen dag was zoo groot geweest, zoo vol geestdrift en dankbaarheid, dat men zich niet kon verbeelden, dat het volk van Rome er aan dacht, om die jubelende betuigingen langer te doen duren. Maar dat edelaardig volk is zoo gevoelig voor de goede inzigten van zijne regeerders, dat het zijne gehechtheid en dankbaarheid jegens den grootmoedigen Souverein, wien God aan zijn hoofd gesteld heeft, in den avond van Vrijdag, den 17den dezer nog niet genoegzaam aan den dag meende te hebben gelegd. Alles, wat ik u heb geschreven, beteekent nog niets in vergelijking van hetgeen later is gebeurd. Men moet van dat schoon en verheven schouwspel getuige geweest zijn, om er zich een juist denkbeeld van te kunnen vormen. Ik zal echter mijn verhaal weder opvatten dáár, waar ik het bij het sluiten van mijn brief van den 18den heb afgebroken.

De *Avond-angelus* was nauwelijks geklept, of alle vensters werden met licht-festoenen versierd. Intusschen doorkruisten twaalf of vijftien honderd jonge lieden, tot alle klassen der maatschappij behoorende, de onderscheidene straten der stad, vaandels en ontstoken flambouwen dragende. De kreten: Leve Pius IX werden overal aangeheven en van alle kanten herhaald. Van alle balkons zwaaiden zakdoeken, en de geestdrift, die den vorigen avond zoo groot was, scheen thans nog verdubbeld te zijn; binnen weinige oogenblikken, sloeg de geheele bevolking der stad den weg in naar het Quirinaal, waarvan het plein inderdaad te klein was om zulk eene talrijke menigte te bevatten. De vaandels werden in een kring tot trofeën gekoppeld onder het groote balcon, hetwelk door het schijnsel der toortsen geheel verlicht was. Een orkest, in de haast zaamgesteld voerden intusschen eenige fanfaren uit, die tot begeleiding dienden der herhaalde kreten van *Viva Pio nono!* Tegen elf ure des avonds verscheen de H. Vader op het groote balkon, en gaf van daar den zegen aan het getrouwe volk. Wie is in staat, het grootsche en indrukwekkende van dit schouwspel te beschrijven?

Maar eene andere, nog schooner, nog treffender tafereel was voor den volgenden dag bewaard. Men wist, dat de H. Vader gisteren morgen, ten negen ure, ter gelegenheid van den feestdag van den H. Vincentius à Paula, zich naar de Kerk der Missie op den Monte-Citorio zou begeven. Toen het rijtuig van Z. H. den Corso inreed, was die straat eensklaps met bloemen bestrooid. Van alle balkons werden hem kroonen toegeworpen, en niet ver van het plein St. Marcello was een der toeschouwers zoo gelukkig van eene sierlijke kroon zoo juist boven op de koets te werpen dat zij onder het daverend handgeklap der menigte boven het hoofd des H. Vaders daarop bleef staan.

Na de H. Mis gehoord te hebben, keerde Z. H. naar het paleis terug; maar nauwelijks was het rijtuig op het plein *la Coste* aangekomen, of eene talrijke menigte jonge lieden van allerlei klassen en standen maakte er zich meester van, spande de paarden af, in weerwil der dragonders, welke hun dit trachten te beletten, en trok den H. Vader in zegepraal naar zijn paleis. Wij hebben dikwijls hooren spreken van de zegevierende intogten der Romeinsche Keizers, maar nog nooit heeft een overwinnend veldheer in zijnen zegentogt naar het Capitool zulk eene hulde ontvangen. De H. Vader was zoo aangedaan dat hij in zijne koets tranen stortte; hij had in zijne nederigheid zulk eene eerbewijzing willen ontwijken, en aan de dragonders was last gegeven, zich daartegen te verzetten; maar deze waren niet in staat geweest om den geestdrift des volks te keer te gaan, zoodat Z. H. zich genoodzaakt zag, zich eene hulde te laten welgevallen, die men in den hoogsten graad treffend, kiesch en grootsch kan noemen. Nadat de Paus in zijn paleis was aangekomen, vertoonde hij zich op het groote balkon, vanwaar hij andermaal den zegen gaf.

Intusschen had het volk van Rome nog eene prachtiger eerbetooning in den zin. Hunne geestdrift kende geen palen, geheel de stad was vreugdedronken, en geene menschelijke magt scheen in staat, de uitboezemingen van liefde en gehechtheid te kunnen weêrhouden, die op nieuw werden voorbereid Doch Z. H. meende, dat het nu voldoende was, en eene officiëele kennisgeving van zijn verlangen was genoeg, om aan dit uitbundig vreugdebetoon een einde te maken. Die kennisgeving werd in den namiddag bekend gemaakt, en des avonds leverde eene rustige illuminatie het bewijs op, dat eene enkele wensch van het Hoofd der H. Kerk voor het volk van Rome altijd eene wet zal zijn.

Et nunc reges intelligite, erudimini qui judicatis terram.

(Univers.)

— Zijne Eminentie de Kardinaal Gizzi, is, zoo als bekend is, door Z. H. benoemd tot Secretaris van staat voor de buitenlandsche zaken. Hij is daarenboven nog belast met de hoofddirectie van de inwendige administratie. Men verwacht van deze benoeming veel goeds.

— Brieven uit de Legatiën melden, dat de amnistie overal met enthusiasme is ontvangen. De toekomst laat zich gunstig aanzien door dien wijzen en behendigen maatregel, waarmede Z. H. Pius IX zijne troonsbestijging heeft verheerlijkt.

— Men schrijft uit Rome, dat, namens Z. H. den Paus, het fransche gouvernement uitgenoodigd is aan den H. Vader de inzage te vergunnen der bescheiden, rekeningen, verslagen, in een woord, van al de documenten, welke betrekking hebben tot den aanleg en de exploitatie der spoorwegen in Frankrijk. Men wil dat deze stukken in handen zullen gegeven worden eener commissie, welke in last zal hebben deze, met het oog op de ontworpen spoorweglinïen in de Kerkelijke Staten, naauwkeurig te onderzoeken, en de resultaten van haar onderzoek ten spoedigste aan het oordeel van den Paus te onderwerpen. Het is alzoo te verwachten, dat het nieuwe vervoermiddel weldra in Italie zal worden ingevoerd.

— Wij lezen in het *Journal des Débâts*, dat de hertog van St. Leu, oud-koning van Holland, den 25 Julij te Livorno overleden is in den ouderdom van 68 jaren, plotseling getroffen door eene beroerte. Zijne laatste levensdagen waren pijnlijk ten gevolge eener verlamming en ziekelijke gesteldheid. Er is nog niets omtrent zijne testamentaire beschikkingen bekend.

BELGIE.

BRUSSEL, 2 Augustus. De kamer der representanten is tegen Donderdag aanstaande (6 Augustus,) bijeengeroepen. Haar zal onmiddelijk worden voorgelegd het tractaat tusschen België en Nederland gesloten.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 27sten Julij tot den 1sten Augustus 1846 zijn ingeschreven:

Voltrokken huwelijken 50, geborenen 138, overledenen 109. Levenloos aangegeven zonen 2. Dito dochters 4.

Totaal sedert primo Januarij 1846. Gehuwde paren 1183. Geborenen 4804. Alhier overledenen 3931. Elders overleden en hier ingeschrevenen 153.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 3 Augustus.

Koffij: Voor de behoefte eenige vraag in de gewone soorten Cheribon, die tot de bestaande vaste prijzen geeffectueerd worden. De aankondiging der veiling heeft hierop geenen invloed uitgeoefend.

Suiker: Op levering in Sept. zijn wederom belangrijke verkoopingen van stoom- melissen en lompen tot vorige prijzen gedaan; voor kleinere commissien betaalt men voor ordin. Melissen met *f* 34½: goede dito met *f* 35½.

Tabak: De prijzen houden ferm staande, hoewel er weinige omzettingen plaats vonden, Wij gelooven dat dit artikel beter zal worden.

Ryst, Katoen, Specerijen en *Kruidenierswaren* geheel onveranderd, en met weinig handel.

Aan de graanmarkt is verleden Vrijdag weinig omgegaan en zijn de vorige prijzen betaald. — Koolzaad op Oct. *f* 306 a *f* 303; op April *f* 318.

Raapolie 6/w. *f* 30; Vliegend *f* 29; Lijnolie 6/w. *f* 29; Vliegend *f* 28.

GRANEN.

Tarwe 125 ℔ b. Pools. *f* 335; 127 ℔ Wism. *f* 290; 127 ℔ o. b. Pools. *f* 335; 129 ℔ Wharen. *f* 305; 126 ℔ b. Pools. *f* 318; 127 ℔ dito *f* 323, 325; 122 ℔ w. b. dito *f* 300; 129 ℔ Holst. *f* 296.

Haver 86 ℔ dikke *f* 133; 83 ℔ fijne *f* 132.

Rogge 116, 117 ℔ Riga *f* 217, 220 entrep., 116, 117 ℔ Petersburg *f* 217, 220 entrep., 120 ℔ Pruiss. *f* 247 consumpt., 120, 121 ℔ O. Pruiss. *f* 260, 264 consumpt., 115 ℔ O. Gedroogde *f* 210.

LEYDEN, 1 Aug. *Boter* flaauwe markt *f* 32 a *f* 36 het ¼; *Tarwe* *f* 10.43 a *f* 11 per Mud; *Rogge* *f* 8.70 a *f* 9 idem; *Garst* *f* 4.40, *f* 4.50 a *f* 5 idem; *Haver* *f* 3.90 a *f* 4.10 idem; *Duivenboonen* *f* 6.70 a *f* 7 idem; *Paardenboonen* *f* 6.50 a *f* 6.60 idem; *Rund-* en *Ossenvleesch*, geen grage markt, 20 a 22½ c. de 5 ons; *Schapenvleesch* 20 c id.; *Varkenvleesch* 16 a 28 c de 5 ons; Rund, Schapen en Varkenvleesch zijn levend berekend.

SCHIEDAM, 1 Aug. *Genever* *f* 20.25; Amst. Proef *f* 21.50, het Ned. Vat, zonder Fust, zonder de belasting.

LEEUWARDEN, 31 Julij. *Boter* *f* 35.50; *Kaas* *f* 21 a *f* 27.

SCHEEPSTIJDINGEN.

CHRISTIANSAND, 24 Julij. Het schip St. Peter, Kapt. Jansen, van Riga naar Rochefort, is alhier zwaar lek en ontramponeerd binnengeloopen; moet lossen om te repareren.

LANGOESUND, 21 Julij. Den 19 dezer is op de Zuidkust van Jomfruelands gestrand, een Nederlandsche tjalk of smak, doch de ekwipaadje gered; de naam onbekend.

Gepraaid: Den 10 Junij op het Kaapsche Rif: Koning Willem II, Kapt. van der Brugh, van Banjoewangie naar Rotterdam aan boord was alles wel.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 2 Aug., O. Z. O. — W. Z. W.; J. W. de Jong, Jonge Clemens, Hull. - L. Them, Naiade, Archang. - F. Schol, Eliza, id. G S. Bakker, Elsina, id. - A. Kiers, Margaretha, St. Petersburg. - A. C. de Wall, Alpha, id. - P. A. Falkenberg, Wennerne, Riga. - H. Ketelsen, Svanen, id. - C. M. Ulstrup, Moss, id. G. Torgensen, Elida, Koningsb. - D. M. Uglested, Tortola Fano, id. - T. Meijer, Pieter, Dantz. - F. Andersen, Metha, Cullundborg. - H. Christensen, 3 Söstren, Dramm. - C. Larsen, Freden, Arendahl.

HELVOET, 2 Aug., W.; S. Cook, Citij of Rotterdam, (s.) Lond. — Gisteren nog: S. T. de Boer, Pauline, Riga. - D. H. Hazewinkel, Merwestroom, Stockholm. - A. H. Honing, Emelie, Dantzig.

BRIELLE, 2 Aug., Z. Z. W. — W. Z. W.; D. L. Geest, Prinses van Oranje, (s.) Duinkerken. - W. Norwood, Columbine, (s.) Lond — Gisteren nog: J. R. de Jong, Wilhelmina, Demmien. - G. L. de Jong, Sikkolina, id, - R. J. Prins, Eendracht, id. - K. F. Kramer, Elisabeth, id.

UITGEZEILD.

TEXEL, 2 Aug., O. Z. O. — W. Z. W., L. E. Koning, de Stad Almelo, Hull. - C. Gerlofsen, Itas, Ulenborg. - H. R. Giezen, Nijverdal, Noorw. — Gisteren nog: A. Brownless, Magnet, (s.) Lond

BRIELLE, 2 Aug., Z. Z. W. — W. Z. W.; A. Hennings, James, Newcastle. - H. R. Dokman, Gesina Wilhelmina, Arout.

MAASSLUIS, 2 Aug., Z. W.; J. J de Boer, Zwaantina Hendrika, St. Petersb. — H. J. Propp, Venus, Hamb.

Carga-Lijsten.

AMSTERDAM, 3 Augustus.

BATAVIA, Draijer, Schoon Verbond: 3540 b. Koffij, 2650 kranj. Suiker, 353 k. Indigo, 990 sch. Tin, 840 boss. Rottingen, N. H. M.

NEW-YORK, Hendtman, Freija: 100 v. Potasch, 24 b. Katoen, F. Gallenkamp; 70 v. Potasch, Lefort & Vercken; 25 v. Potasch, P. F. Laarman & Zoon; 13 v Pik, 13 v. Teer, 10 v. Potasch, Kerkhoven & Coutinho; 503 v. Harst, 96 v. Potasch, 72 v. Paerlasch, 100 v. Vet, 25 v. Terpentijn, 7 v. Talk, 10080 Pijpduigen, 50 t. Verfhout, Order.

DANTZIG, Grunwald, Augusta Mathilda: 117 last Tarwe, Goll & Comp.

DANTZIG, Boije, Ida: 2,260 sch., 36 last Tarwe, 5 last Rogge, S. & P. de Clercq.

DANTZIG, de Boer, Vr Petronella: 1 lading Hout, C. van de Stadt.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

1 *Aug.*			gebl.	3 *Aug.* 4½ u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½	pCt.	$60\frac{15}{16}$	$60\frac{7}{8}$	à	$60\frac{15}{16}$	$60\frac{7}{8}$
Dito Dito	3	»	$73\frac{1}{16}$	73	»	$73\frac{1}{16}$	
Dito Dito op resc.	3	»		73	»		
Dito Dito	4	»	$95\frac{1}{8}$	95	»		
O. I. Leening	4	»		95	»		
Amortis. Syndic.	4½	»	$89\frac{15}{16}$	$89\frac{7}{8}$	»	90	
Dito Dito	3	»			»		
Handel-Maatschappij	4½	»	$175\frac{3}{4}$	$175\frac{1}{2}$	»	$175\frac{3}{4}$	$175\frac{1}{2}$
Haarlemmermeer	5	»			»		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½	»	$115\frac{1}{4}$	$111\frac{1}{2}$	»	115	$114\frac{1}{2}$
Aand. Holl. S. M.		»			»		
BELGIE,	4½	»			»		
Dito	2½	»			»		
Dito bij Rotschild	2½	»			»		
SPANJE, L. bij Ard. van 85 £	5	»	$20\frac{5}{8}$	$20\frac{3}{4}$	»	$20\frac{15}{16}$	
Dito bij Dito onb. st.	5	»	$20\frac{5}{8}$	$19\frac{3}{4}$	»	$20\frac{5}{8}$	
Dito	3	»			»		
Dito Binnenl. à 6 m	3	»	$33\frac{1}{16}$	$33\frac{1}{8}$	»	$33\frac{1}{4}$	$33\frac{1}{8}$
Coupons Ardoins		»	$19\frac{1}{4}$	$19\frac{5}{16}$	»	$19\frac{5}{8}$	
Passive		»	6	6	»		
Deferred		»			»		
Fransche Uitgest.		»	$5\frac{7}{8}$	6	»	$6\frac{1}{16}$	
PORTUGAL, te Londen	5	»	$48\frac{1}{8}$	$47\frac{3}{4}$	»	48	$47\frac{5}{8}$
Dito Dito	4	»	$47\frac{1}{8}$	$4\ \frac{1}{4}$	»	$47\frac{1}{8}$	$46\frac{1}{4}$
Dito Binnenl. à 1 Conto	5	»			»		
RUSL. Ob. H. 1798 en 1816	5	»	$106\frac{3}{4}$	$106\frac{3}{4}$	»		
Dito Dito 1828 en 1829	5	»	$105\frac{5}{8}$	$105\frac{3}{4}$	»		
Ct. b. d. 1831 en 1833	5	»		97	»		
Dito bij Hope	4	»	$91\frac{1}{2}$	$91\frac{1}{8}$	»		
Dito bij Stieglitz en C°.	5	»	$89\frac{1}{2}$	$89\frac{3}{8}$	»	$89\frac{1}{2}$	
Cert. te Hamburg	5	»			»		
Inschrijving in Assignat.	6	»		$6\ \frac{5}{16}$	»	$69\frac{1}{4}$	
Cert. van Dito	6	»		$71\frac{1}{4}$	»	$71\frac{1}{2}$	
POLEN, Certific.	4	»			»		
Dito Aand. met Loten fl 300		*f*			»		
Dito Dito fl 500		»			»		
AMERIKA, Phil. Bank	6	pCt.			»		
Dito	5	»			»		
Dito Bank-Actiën					»		

Braz. 5 pCt. 90, ¼; Dito 1843 5 pCt. 88½; Mexico 5 pCt. 26½; Gren 1 pCt. 22¼, ⅝; Grieken 5 pCt. 8⅛.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt.; Prolong. 2½, ¾ pCt.

Wisselkoers.

2/M. Hamb. *f* 35, $37\frac{5}{10}$. — Zigt Hamb. *f* 35, $62\frac{5}{10}$. — 2/M. Lond. *f* 12, 15. — Zigt Lond. *f* 12, 25. — Lissab. *f* 43, 25. — Porto *f* 43, $12\frac{5}{10}$. — Petersb. 1,88

INGEZONDEN STUKKEN.

AMSTERDAM, 3 Augustus 1846.

De brief, opgenomen in het nommer van »de Tijd" van den 1 Augustns ll., waarin vooral de Ouders, Broeders, Bloedverwanten en Vrienden van hen, welke tegenwoordig in onze O. I. bezittingen van alle gelegenheid tot godsdienstoefening verstoken zijn, uitgenoodigd worden, zich met den schrijver van dien brief in een eerbiedig Adres tot Z. M. den Koning te wenden, ten einde Z. M. te smeeken, dat het Z. M. behage, de gelegenheid daartoe spoedig te herstellen, — die brief is niet geweest zonder reeds eenige blijken van sympathie uit te lokken.

Indien er nog liefde is in de harten, had de schrijver van dezen brief gezegd, zullen zich ongetwijfeld meerderen met hem vereenigen, om met hem den wensch van Neerland's Katholijken aan den voet van den troon te brengen. Hij had zich niet bedrogen. Aan hem hebben zich nu reeds vier Katholijken van deze stad aangesloten. Voor deze beloofde medewerking erkentelijk, dankt hij hen daar gaarne openlijk voor.

Een hunner, de heer E., geeft een middel ter versterking van den voorgestelden maatregel in bedenking, waaromtrent de schrijver van den brief eerst het oordeel van scherpzinnige mannen wenscht in te winnen, alvorens daartoe te kunnen besluiten.

Met deze regels in zijn geacht dagblad op te nemen, zal de Redacteur van »de Tijd" zeer verpligten.

Zijn d. v Dienaar,

A.

Mijnheer de Redacteur!

Na in een vorig nommer van uw geëerd dagblad te hebben ontwikkeld, hoe het vooroordeel tegen het Katholicisme ontstaat en gekweekt wordt, zij het mij vergund, de behandeling van dat onderwerp volgens het gemaakte plan thans voort te zetten.

Het is eene inderdaad betreurenswaardige daadzaak, dat er een aantal Protestanten gevonden wordt, die vermeenen, dat het zeer gemoedelijk gehandeld is, en die er volstrekt geen kwaad inzien, dat het Katholicisme vernederd en zijne belijders in hunne regten verkort worden, en dat er onder hun getal zijn, die, als ware voorstanders van hetgeen zij verlichting noemen, (doch hetwelk niets anders is, dan de verwerping van het door Christus gevestigde oppergezag der Kerk, het losrukken van alle banden van den geest en de verwerping van alle uitspraak buiten die der individuëele rede) niet alleen die verguizing der Katholijken in anderen toejuichen, maar die vermeenen zouden aan hun pligt te kort te doen, indien zij niet uit al hun vermogen medewerkten, om de Katholijke Kerk, die zij het rijk der duisternis gelieven te noemen, afbreuk te doen, ja, ware het mogelijk, van de aarde te verbannen. Velen keuren in hunne blinde ingenomenheid tegen de Katholijken hun de miskenning waard, die zij verduren. »Zij verdienen niet beter," hoort men hun dagelijks door de *Ev. Kerkbode* en soortgelijke bladen te kennen geven, » waarom trachten zij eene hierarchie te begunstigen, die geen ander doel heeft, dan het wettig gezag in alle rijken der aardo te verdringen, en Rome's heerschappij daarvoor in de plaats te stellen."

Hoe ongerijmd, hoe in het oogloopend boosaardig deze en honderd andere beweringen dier partijgeest-kweekende bladen ook mogen zijn, dagelijks gelezen en voorgepredikt, kan het niet anders, of zij maken op niet zelf-denkende Protestanten eenigen indruk, en voeden op deze wijze het betreurenswaardig vooroordeel. Het doel wordt dan ook niet gemist; de vruchten dier ijverige bemoeijingen zijn te zeer in het oogloopend, om die te kunnen miskennen. Trouwens vele Katholijken ondervinden die in het dagelijksch verkeer, in de uitoefening hunner beroepsbezigheden, bij het verzoeken van eenige gunst voor hen of hunne kinderen, daar alle gunstbewijzen, die hen van hoogerhand toevloeijen, aan het vooroordeel moeten worden getoetst. Hoe veel te meer dan, wanneer de Katholijk een regt te vragen heeft, waarvan de grondwet hem het genot waarborgt, doch waarvan zijne tegenpartij hem verstoken houdt, zal hij het drukkende van het vooroordeel ondervinden. En inderdaad, dan dringt het zich maar al te vaak, als een dreigend spooksel tusschen hem en den Troon; het brengt de regtvaardigste regering in verlegenheid, en belet haar aan de inspraken der billijkheid gehoor te geven, terwijl zij haar zoekt diets te maken, dat elke begunstiging der Katholijken, elke toegave aan hunne regtmatige eischen haar een stap nader brengt tot haren eigen ondergang.

Kan het dan nog verwondering baren, dat men de Katholijken zoo veel mogelijk weert niet alleen uit alle openbare winstgevende betrekkingen of waaraan eenige invloed verbonden is, maar dat het hun in de noordelijke provinciën bijna nooit gebeurt, dat zij met de allergeringste post, b. v. met de onbeduidendste onderwijzersplaats begunstigd worden? Het is duidelijk; want onze partij verbloemt niet, wat zij, hoezeer ten onregte, vreest.

Dit alles levert echter geene bewijsgronden op, om aan de zegeviering van het regt der Katholijken te wanhopen, noch om hen af te schrikken, daartoe alle wettige middelen aan te wenden. Juist, omdat zij de sterkte der partij kennen, juist, omdat zij weten, dat de vooroordeelen, zoo als uit de beteekenis des woords van zelf voortvloeit, van allen grond ontbloot zijn, en zich gevolgelijk eenmaal van zelf zullen oplossen, worden zij daardoor aangespoord, om op den ingeslagen weg moedig voort te gaan, en luid, al luider en vrijmoedig te verkondigen, wat zij eischen, en op welken grond zij dit vorderen mogen. Doch die vordering geschiede met behoedzaamheid en zonder overhaasting.

Ik begon met te bewijzen, dat niet alleen Katholijken, maar ook vele Protestanten het beginsel huldigen, waarop »de Tijd" zich grondt; thans ga ik verder, en beweer, dat velen dat beginsel van harte toejuichen; en hiervan koester ik de innigste overtuiging. Met vreugde had ik dikwerf, en nog dezer dagen, (bij gelegenheid van een gesprek over den zoo wederregtelijk van Java verbannen Bisschop Mgr. Grooff) de gelegenheid te ontwaren, dat de Katholijken in den boezem der Protestanten zelven een magtiger steun hunner regten bezitten, dan vele Protestanten weten, en dat de krachtige taal, de bondige redeneringen, jaren lang door katholijke dagbladen en tijdschriften voorgedragen, bij vele invloedrijke en welgezinde Protestanten allengs eene symphatie hebben doen ontstaan, die men naauwelijks had durven hopen.

Neen, Gode zij dank! wel verre, dat alle Protestanten met het verderfelijk vooroordeel tegen de Katholijken zouden behebt zijn, is het integendeel eene bemoedigende daadzaak, dat het aantal dergenen hunner niet gering is, op wier kunde en regtschapenheid wij billijken prijs stellen, en op wier gemoed de vuige lasteringen tegen het Katholicisme (waarvan de walgelijke herhaling trouwens eene beleediging is voor allen goeden smaak) niet den minsten indruk hebben nagelaten; zij allen maken tegenover het gros hunner met vooroordeel behebte geloofsgenooten een tegenwigt uit, te belangrijk, om het niet te doen opmerken.

In plaats dus, dat de Katholijken van het, tegen hen bestaand vooroordeel in de toekomst iets te vreezen zouden hebben, vinden zij eerder ruimschoots redenen van bemoediging in de gegronde verwachting, dat zij, op God betrouwend, zich met geduld wapenend, en moedig voorttredend op den ingeslagen weg eenmaal, en wie weet hoe spoedig reeds, de zoo lang te vergeefs gewachte gelijke toepassing der grondwet zullen verkrijgen.

Doch hiertoe is ook van hunnen kant medewerking noodig. De laauwheid, de onverschilligheid der Katholijken zelven, voortspruitende uit de vaak ongegronde of overdreven vrees voor vermindering in achting of in tijdelijk welvaren, heeft het vooroordeel der andersdenkenden maar al te zeer versterkt en berokkent een onberekenbaar nadeel aan de belangen van het Katholicisme.

Die laauwheid make plaats voor ijverige belangstelling. Eerst dan zal eene beduidende schrede voorwaarts gedaan zijn.

Intusschen blijve het onze geloofsgenooten ten ernstigste aanbevolen, om de kennis van de gronden van onze H. Godsdienst, die niets dan liefde en eendragt predikt, ijverig aan te kweeken en zich van derzelver waarheden te doordringen. Deze waarheden zullen hun juist de middelen aanwijzen, waarmede zij de Godsdienst te verdedigen en het vooroordeel te bestrijden hebben, en hun tevens ten spoorslag verstrekken om alles zorgvuldig te vermijden wat aan dat vooroordeel middelijk of onmiddelijk voedsel zou kunnen geven. Vredelievendheid, verdraagzaamheid, broedermin, ziedaar de leus van den Katholijk. Waardigheid en ernst moeten den toon kenmerken, waarop hij de regten der grijze moederkerk verdedigt. Onpartijdig en billijk zij immer zijn oordeel over zijne andersdenkende broeders, hunne instellingen en handelingen. Geene schimpredenen, geen achterdocht zelfs, moeten zijnen mond noch zijne pen bezoedelen. De Katholijk heeft die wapenen niet noodig. De eeuwige onveranderlijke waarheid pleit voor zijne zaak en de geschiedenis van achttien eeuwen is dáár, om voor hem te getuigen. Hij late dus smaad en spotternij over voor zijne bestrijders, voor wien ze tot hunnen aanval onvermijdelijk zijn; en daar, waar hij aan dezelve mogt ten doel staan, wete hij het onregt grootmoedig te verdragen. Dit zal hem juist in de oogen van alle weldenkenden in waarde doen stijgen, en door zulk een gedragsregel te volgen zal hij krachtdadig medewerken, om het oogenblik te bespoedigen, dat de vooroordeelen tegen de Katholijke Kerk en hare belijders zullen wijken voor den onwederstaanbaren invloed van het meer en meer veld winnend besef van de regtmatigheid hunner vorderingen, die ongetwijfeld eenmaal zullen worden bevredigd. God geve, dat het spoedig zijn zal! X.

ADVERTENTIEN.

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.